

پارس تا پارت

«هخامنشیان، اسکندر و سلوکیان،

پارت‌ها و اشکانیان»

حسن میرنیا (مشیرالدوله)

تصحیح و اضافات:

دکتر ایران‌دخت مرزبان

انتشارات محور

سرشناسه

عنوان و نام پدید آور

: پیرنیا، حسن ۱۲۵۲-۱۳۱۴.

: پارس تا پارت (تاریخ تمدن هخامنشیان، سلوکیان، اشکانیان /

حسن پیرنیا) (مشیرالدوله): تصحیح و اضافات: ایراندخت مرزبان.

: تهران، محور. ۱۳۹۰.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

: ۲۳۲ ص.: مصور. شابک: ۵-۵۱-۶۷۹۶-۹۶۴-۹۷۸ فیبا

: ایران -- تاریخ - پیش از اسلام

موضوع

: ایران -- تمدن -- پیش از اسلام

موضوع

: ایران -- تاریخ -- هخامنشیان، ۵۵۸ - ۳۳۰ ق.م

موضوع

: ایران - تاریخ - اشکانیان، ۲۲۹ ق.م. - ۲۲۶ م.

موضوع

: ایران - تاریخ - سلوکیان، ۳۲۳ - ۲۴۹ ق.م.

موضوع

: مرزبان، ایراندخت. ۱۳۴۰. مصحح

شناسه افزوده

: ۱۳۹۰ ت ۲۳ ۹ پ/ ۱۲۰ DSR

رده بندی کنگره

: ۹۵۵/۰۱ - شماره کتابشناسی ملی : ۲۵۸۸۵۶.

رده بندی دیویی

*****

انتشارات محور

خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، (بین فروردین و فخر رازی) ح جدید نظری پلاک

۸۲ طبقه ۴ واحد ۸ تلفن: ۰۹۱۲۱۸۶۷۷۴۳-۰۶۶۴۹۹۲۵۱-۱۳۱۴۵/۴۳۸ پ

پارس تا پارت

هخامنشیان، سلوکیان، اشکانیان

حسن پیرنیا (مشیرالدوله)

تصحیح و اضافات: دکتر ایراندخت مرزبان

چاپ اول - ۱۳۹۱ - تیراژ تا ۱۰۰۰

چاپ دیجیتال - حروفچین - صفحه آرا: موسسه جورجین

شابک ۵-۵۱-۶۷۹۶-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۶۵۰۰ تومان

مقدمه

اول: تمدن عصر هخامنشی

قسمت نخست: شاهان هخامنشی

۱۱	کوروش بزرگ
۱۴	تسخیر لیدیّه
۱۷	تسخیر مستعمرات یونانی در آسیای صغیر
۲۰	تسخیر بابل
۲۵	اعلامیه کوروش در بابل
۳۳	قصه‌ی عشق پان‌ته‌آ و آبراداتاس
۴۷	وداع آبراداتاس با پان‌ته‌آ
۶۱	تسخیر سارد
۶۶	مراسم دفن آبراداتاس
	خصوصیات کوروش
۶۸	کمبوجیه
۷۵	حمله به مصر
۷۹	باز هم در باره بردیا
	داریوش اول - بزرگ
۸۹	تشکیلات داریوش
۹۵	لشکرکشی به اروپا
۱۰۱	خصوصیات داریوش
۱۰۲	وسعت ممالک ایران در زمان داریوش
۱۰۶	خشیارشا
۱۰۸	جنگ با یونان
۱۱۴	دلایل عدم پیشرفت ایران در این جنگ
۱۱۶	خصوصیات خشیارشا
۱۱۷	شاهان دیگر هخامنشی

قسمت دوم: قشون کشی اسکندر به ایران ۱۲۹
مقدونیان کیستند؟

جنگ‌های اسکندر مقدونی با ایرانیان ۱۳۲

تمدن ایران در دوره‌ی هخامنشی ۱۴۰

مذهب ۱۴۵

صنایع ۱۴۸

آثار به جا مانده از دوره‌ی هخامنشی ۱۵۱

کتیبه‌ها ۱۵۵

فصل دوم: دوره‌ی مقدونی و یونانی

پیروزی‌های اسکندر ۱۶۱

رفتار و سیاست‌های اسکندر ۱۶۷

جانشینان اسکندر - سلوکی‌ها

فصل سوم: پارتی‌ها و شاهان اشکانی

دوره‌ی پارتی‌ها ۱۷۷

شاهان اشکانی ۱۷۸

ارمنستان ۱۸۵

نخستین ارتباط ایران با روم ۱۸۷

جنگ - تران و مارتن ۱۹۵

اوضاع ایران در دوره‌ی پارتی‌ها

تاجگذاری تیرداد در روم ۲۰۷

بسط دولت اشکانی ۲۱۶

تشکیلات دولت اشکانی ۲۱۷

مذهب ۲۲۱

زبان و خط ۲۲۱

صنایع و فنون ۲۲۲

نتیجه ۲۲۷

منابع تحقیق ۲۲۸

فهرست اعلام ۲۲۹

پارسی‌ها نیز مردمانی هستند آریانی نژاد که دقیقاً معلوم نیست کی به ایران آمده‌اند همین قدر از بیانات پادشاهان آسور برمی‌آید که پارسی‌ها نیز مانند مادی‌ها مدت طولانی در تحت تسلط آسوری‌ها بودند، یکی از سلاطین آسور که در قرن نهم قبل از میلاد مسیح سلطنت داشته، افتخار می‌کند که بیست و هفت نفر از پادشاهان پارسوا را مطیع نموده و نیز معلوم است که در زمان سرگن شلم‌نصر پادشاه آسور و نیز در زمان آسور حیدین^(۱) پادشاهان پارس دست نشانده آسور بودند. بعد از آن پارس از تبعیت آسور خارج و تابع ماد شد. یعنی امراء هخامنشی که در اینجا ریاست داشتند دست نشانده ماد بودند. هرودوت می‌گوید:

پارسی‌ها به شش طایفه شهری و ده‌نشین و چهار طایفه چادرنشین تقسیم شده‌اند^(۲) و خانواده هخامنشی از نجیب‌ترین طایفه پارسی یعنی طایفه پاسارگادی‌ها است. مورخ مذکور کورش بزرگ را زمانی که بر شاه ماد خروج کرد پادشاه پارس دانسته ولیکن

۱- تا ۶۶۷ قبل از میلاد سلطنت داشته است.

۲- شش طایفه اولی این‌ها بودند: پاسارگادی‌ها- مرفی‌ها- ماسپیان‌ها - پانتالی‌ها- دروزی‌ها - زرن‌ها چهار طایفه چادرنشین از این قرار بوده‌اند ساگارتی‌ها - مردها- دروپیک‌ها - داران‌ها بعضی از طوایف اخیره سکایی بودند.

نبونید پادشاه بابل او را پادشاه انزان (عیلام) گفته و دیگر این که داریوش اول در کتیبه بزرگ بیستون می گوید: «نهمین شاهم و از دودمان دوگانه هخامنشی هشت نفر قبل از من شاه بودند.» اگر دو شاخه بودن سلسله هخامنشی را چنان که در ذیل بیاید در نظر بگیریم اونی الواقع نهمین شاه می شود.

بازی بنابر نوشته های هرودوت و اسنادی که به دست آمده شجره خانوادگی کورش بزرگ و ترتیب شاهان هخامنشی تا داریوش به قرار جدول زیر است: (۱)

هخامنش			
حوالی ۷۳۰ ق.م.		۱- پیش پیش	آریارمن
		۲- کمبوجیه	
		۳- کورش	
		۴- چیش پیش	
شاخه انزالی		۵- کورش	ارشام (ارسام)
		۶- کمبوجیه	ویشتماسپ
		۷- کورش بزرگ	۹- داریوش اول
		۸- کمبوجیه	

(اشخاصی که در مقابل اسم آنها عددی گذارده شده پادشاهی کرده اند.)

۱- اسناد عبارت است: الف) از بیانیهای که کورش در بابل داده و معروف به استوانه کورش است. ب) از کتیبه های شاهان هخامنشی.

مطابق این جدول داریوش نهمین شاه از سلسله هخامنشی می شود و کتیبه های اردشیر دوم و سوم آن را تایید می کند زیرا ویشناسپ و ارسام را شاهان مذکور، شاه ندانسته اند. اما این که چه وقایعی روی داده که پارسی ها عیلام را تسخیر نموده اند و شاخه ای از سلسله هخامنشی در آنجا برقرار شده معلوم نیست.

شاید این حدس به حقیقت نزدیک باشد که پس از آن که آسور بانی پال در سال ۶۲۵ قبل از میلاد دولت عیلام را منقرض نمود، پارسی ها که از تسلط مادی ها در پارس ناراضی بودند از درگیری آسوری ها با مادی ها و این ها با سکاهای استفاده کرده و مملکت عیلام را که از جنگ های سخت با آسور کم سکنه و ناتوان شده بود اشغال و پادشاهی جدیدی در انزان تأسیس کرده اند به هر حال بنا بر این عقیده چیش پیش دوم پادشاه انزان و پارس بوده است.

این که هخامنشیان را دوره اول پارسی ها می گویند به سبب وجود دوره ی دوم پارسی ها که ساسانیان هستند می باشد.

